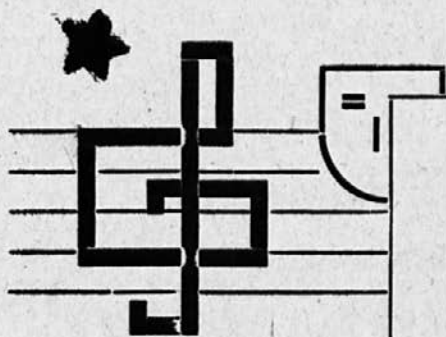


16.12

GLEDALIŠKI LIST

OPERA



V.

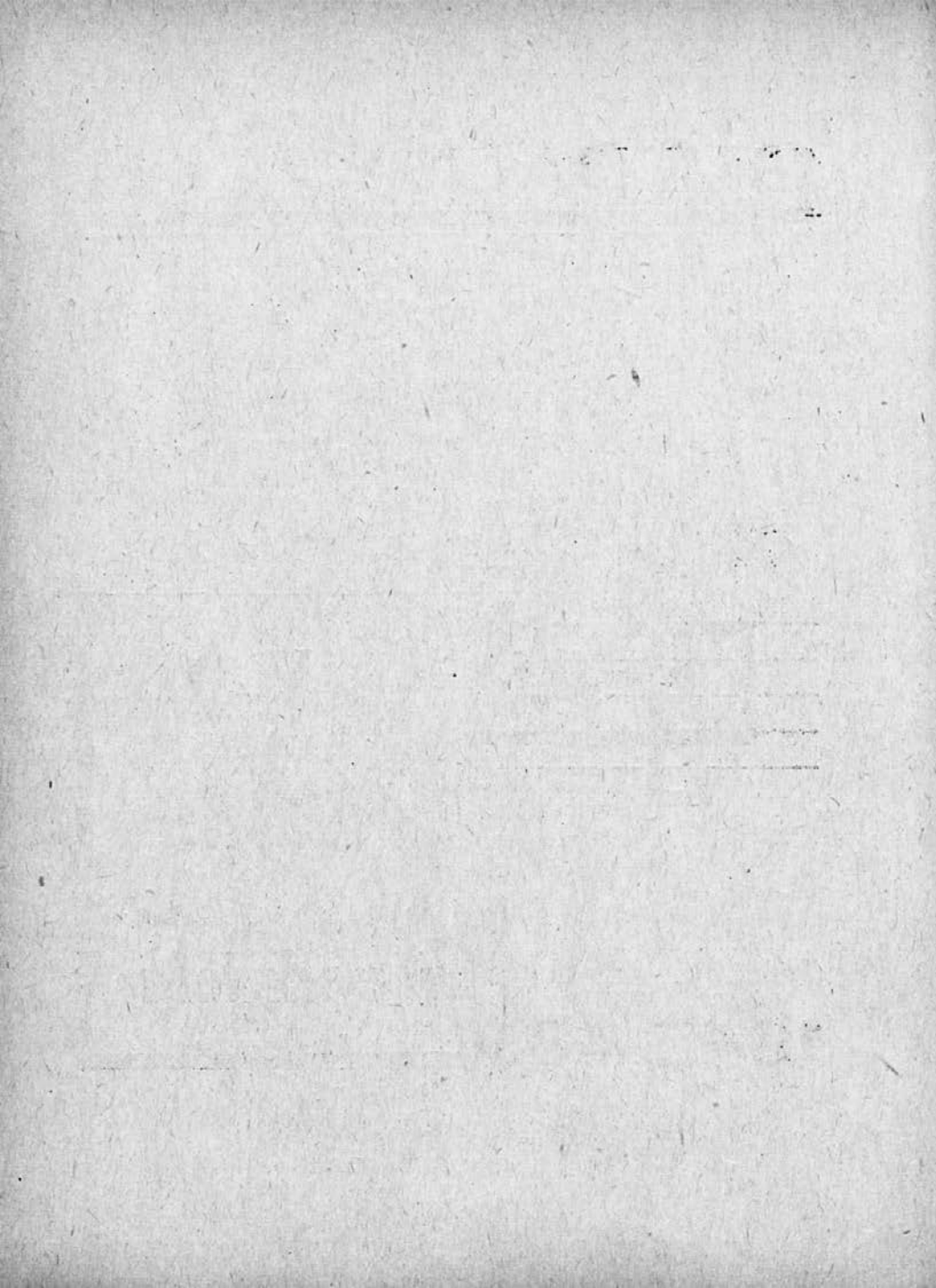
B. S M E T A N A :

Poljub

V I L J E M B L O D E K :

V vodnjaku

1945-46



GLEDALIŠKI LIST

SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA

1915-46

OPERA

Štev. 5

Mirko Polič:

Bedrich Smetana in njegov „Poljub“

Glasbena zgodovina prišteva B. Smetano, kakor mnoge druge slovanske skladatelje k t. zv. »nacionalnim šolam«, ki da so se oblikovale pod vplivom romantike in prebujenja 19. stol. v okviru malih, predvsem slovanskih narodov. Obdaja jih s čarom eksotike, ki jo čuti v narodni ritmiki in melodiki, ki iz nje črpajo ti mojstri svoj glasbeni jezik. Vsekakor pa je očitna tendenca, da bi take »šole« označili kot drugorazredne pojave v svetovni glasbi, ki da ostaja slejkoprej torišče za narode s starejšo kulturo. Tem mojstrom priznavajo kvečjemu, da so »ljubeznivi talenti, ki jim včasih uspe kak zalet!«

Novejši čas je temeljito pomedel s takim klasificiranjem, in odkar je Nikisch uvedel Čajkovskega v evropski koncertni spored, se dela velikih slovanskih mojstrov tako pogosto oglašajo in tako uspešno uveljavljajo v svetovnem koncertnem življenju, da resno ogražajo marsikatero dovčerajšnje veliko ime.

Res, danes si prav težko predstavljamo violinskega virtuoza, ki ne bi imel na sporedu koncert Čajkovskega, pianista, ki bi ne sviral Rahmanjinova, Čajkovskega, Chopina, ali čelista, ki bi se ne ponašal z Dvořakovim koncertom. Kvarteti teh mojstrov so prešli v železni repertoar vseh tovrstnih združenj, in »Patetična« ter »Novosvetska« sta postali pojem kakor »Eroika« ali »Deveta«.

Kar je šlo na koncertnem odru sorazmerno hitro in gladko, se mora izvršiti kljub večjim težavam in oviram tudi na opernem odru. Čajkovski, Borodin, Musorgskij, Dvořak, Smetana, Janaček

in mnogi drugi se morajo uvrstiti v operni repertoar vseh narodov, da bi poživeli in pomladili to umetnostno zvrst. Doslej jih še ne uvrščajo, ker jih kratkomalo ne poznajo. In tega so v veliki meri krivi sami slovanski odri, ker niso doslej sorazmerno gojili lastnega repertoarja.

Poleg Musorgskega je B. Smetana (roj. 1824 v Litomyšlu, umrl 1884 v Pragi) najizrazitejši in najuspešnejši slovanski operni talent. Napisal je osem oper. Prvemu, mladostnemu delu »Braniboři v Čechách« je sledilo njegovo najslavnejše »Prodana nevesta« (1866). Prvotno dvodejansko obliko z vmesno prozo je za Pariz predelal v sedanjo običajno trodejansko z recitativi. Tretje delo »Dalibor« je nastalo pod vplivom Wagnerjanskih romantičnih viteških vzorov (Lohengrin, Tannhäuser). S sledečo »Libušo« (ki se je na njegovo izrecno željo izvajala šele 1881. kot otvoritvena predstava Národního divadla) je ustvaril tipično narodno slavnostno delo, kakršnega ne premore menda doslej noben narod. Kontrast temu delu tvori ljubezniva meščanska konverzacijska komedija »Dve vdovi«.

Na vrhuncu njegove slave in tvornosti ga je zadela največja nesreča, ki more zateči glasbenika. Jeseni 1874. je popolnoma oglušel. Najprej so se mu pojavile motnje, zaradi katerih je slišal na vsako uho drugače. To ga je silno motilo in razburjalo. Nato mu je v levem ušesu začel stalno zveneti sekstakord as-durja v visokem položaju, zatem pa je hipoma nastopila popolna gluhot. Tragika Smetanovega primera je v naglem razvoju bolezni in popolnem cglušenju, medtem ko je Beethovenu postopoma pešal sluh, dolgo let, ne da bi popolnoma oglušel.

Kako moško je Smetana sprva prenašal težko usodo, pričajo njegove tri naslednje opere, polne vedrine in življenjske energije: idilični, vase obrnjeni, globoko doživljeni »Poljub«, drastična, razposajena komična opera »Tajnost« in moderno usmerjena, presenetljiva »Čertova stena«.

Šele v odlomkih »Viole« (po Shakespeareju) je zaznati kaos, ki je v poslednjih letih življenja prevzel mojstrove možgane.

»Poljub« je nastal v času, ki ga označujeta v simfonični tvornosti blesteča »Vyšehrad« in »Vltava« v komorni glasbi pa pre-

tresljivi godalni kvartet »Iz mojega življenja«, v katerem opisuje značilne faze lastne življenjske poti do tragične oglušitve.

Preprosto fabulo Eliške Krasnohorske o dveh trmoglavih zaljubljenih, ki se pričakata zaradi zaročnega poljuba, ozarja humorna, življenjsko nad vse pozitivna glasba, ki črpa svojo motiviko iz narodnega zaklada. Smetana se pri tej priložnosti posluži celo pravega citata iz narodne pesmi (prva uspavanka), ki ji postavi ob stran še svoje pristno dete, tako pristno njegovo in češko, da bi nepoučeni poslušalec bil lahko v dvomu, kaj je narodno, kaj pa njegovo!

Sicer pa spada »Poljub« po svoji motiviki in svoji strukturi med najenostavnejša mojstrova dela. Glasbena stran poteka gladko in v strnjeni črti vztrezno razvoju dejanja. Ne deli se kot v »Prodani nevesti« v zaključene točke (arije, duete, ansamble), ki jih združujejo recitativi, temveč je prekomponirana ter dopušča delitev le po prizorih, kakor so razvrščeni v libretu.

Dejanje se godi v selskem okolju na obmejnih Krkonoših, kjer cvete tihotapstvo. Mladi vdovec Lukáš, ki mu je žena zapustila malega novorojenčka, snubi Palouckega Vendulko, svojo prvo ljubezen, kateri se je prej moral odreči na pritisk sedaj tudi že pokojnih staršev. V to prezgodnjo snubitev ga silijo, kakor gostobesedno razlaga njegov svat in prijatelj Tomeš, tudi gospodarski oziri, ker je domačija brez gospodinje in »v zibki malo dete plaka«. Po kratkem obotavljanju privoli stari Paloucki v priženitev, vendar izjavlja, da se boji te zveze, ker sta oba svoieglava in trmasta. Prihod neveste sprosti malo napetost, ki je nastala med gosti zaradi očetovega vedenja. Zaljubljenca se naideta v običnem ter dasta duška svojemu ganotiu v prelepem dvospěvu. Toda kmalu pride do preloma: ko hoče ženin poljubiti nevesto, se mu ta izvije in mu trdovratno brani poljub. Kratko zadrego, ki da gostom priliko, da po svoje tolmačijo ta pripetljaj, zabriše svat Tomeš z veselo zdravico in tako srečno konča snubitev. Po odhodu gostov se zaljubljenca v prisrčnih besedah spominjata težkih dni brez nadnega čakanja. Vendulka se s hvaležnostjo spominja ranke, ki je s svojim odhodom omogočila obnovitev zveze z ljubljanim. Zato hoče postati druga mati nje-

nemu otroku. Teta Martinka in dekla Barča prineseta zibko z otrokom, ki sta ga na Vendulkino željo že prenesli iz Lukášove hiše v novi dom. Po starodavnem običaju posiplje Vendulka okrog zibke peska, ki naj ujame stopinje rajnke, ko bo o polnoči prišla obiskat svoje dete, da bi videla če je pri dobrih ali zlih ljudeh.

Vsa zaverovana v te ljudske vraže, Vendulka strahoma odklanja nežnosti, s katerimi se ji ženin spet približa. Noče žaliti rajnke, poljub mu bo dala šele po poroki, kot njegova prava žena. Osupel hoče Lukaš najprej s šalo in igro razbiti te predsodke, ko pa mu to ne uspe, pride do resnega prepira, ki ga prekine šele stari Paloucki. »Vse je prišlo kot sem dejal« ponavlja skoraj z zadoščenjem godrnjavi starec. Osramočena zaročenca odnehata za hip, toda že v naslednjem trenutku vzplamtita jeza in užaljenost vročekravnega Lukaša spričo nerazumljive Vendulkinе trme. Razkačeni odhrumi — v krčmo. Kmalu prinese to novico razburjena teta Martinka, ki sluti pretečo nevarnost. Vendar odneha ob uporni trdovratnosti svoje nečakinje in zasuka pogovor na skrbi, ki jo tarejo radi tihotancev. Sama že več ne more hoditi v gozd, zato bi rada našla mlado, krepko pomočnico. To naj ji Vendulka priskrbi. Po tetinem odhodu se kot druga mati posveti detetu, in mu zapoje uspavanko. Ob njej sama zaspi. Od daleč se sliši razposajena polka. Vsa razburjena in zasopla napove Barča pijanega Lukáša z muzikanti in punčarami. V izzivalni pesmi ponižuje in žali razkačeni ženini svojo nevesto. Šele prišedši Tomeš prekine nedostojno početje svojega prijatelja. Osramočena in do srca užaljena Vendulka zveže culo in zbeži v noč.

II. dejanje. V gozdnem mraku se pomikajo natovorjeni tihotapci, ki jih vodi stari Matouš. Žvižg jih posvari pred pretečo nevarnostjo. Res pridrvi v gozd Lukáš. Žene ga obup, zaigral je vse: nevesto in dobro ime. Komaj sme pomisliti na to, da bi ga Vendulka še kdai mogla vzljubiti. Tomeš pride za pobeglim prijateljem, ga tolaži in končno prepriča, da bo noravnal greh z javnim kesanjem pred celo vasjo. Medtem ko tihotapci po odhodu prijateljev znesejo svoje blago na varno, dočaka Matouš Martinko, ki pa se pojavi v Vendulkinem spremstvu. Ta prostodušno prizna starcu svoj spor, nakar on sklene, da bo po svoje pripomogel k spravi.

Ženski se odpravljata s tihotapskim blagom proti domu, ko jima pride nasproti financar. S hruškami užene odločna Martinka zaljubljenega in nerodnega stražarja nato pa z dobrimi nauki omehča do smrti preplašeno Vendulko.

Na jaso pred Martinkino hišico pridrvi ob ranem jutru živahna Barča. Ker najde hišo prazno se kratkočasi poslušajoč ptičje petje in uživajoč prekrasni sončni dan. Kmalu za njo že pridejo Matouš in vsa vas. Lukáš zagotavlja očeta, da je voljan poravnati svoj greh. Martinka in Vendulka se ničesar sluteč vračata domov. V prvem hipu navdušenja se skoraj objameta. Toda v poslednjem hipu se Lukáš skesa: »Ne, ni vreden da bi nevesto poljubil«. Skoraj bi prišlo spet do preloma a po prizadevanju vseh in po nežnih zagotavljanjih obeh zaljubljenecv, da je pravilno ravnanje bilo na nasprotni strani, se končno znajdeti v objemu in poljubu. S kakšno vnemo, s kakšno silno prepričevalnostjo je napisana ta edinstvena partitura! To doume le tisti, ki se brez predsodkov in zadržkov preda uživanju tega umotvora, ki poglobi navidezno naivno in ne dovolj tehtno fabulo do dna človeške psihe, tja od koder izvirajo začetki največjih človeških dognanj.

Viljem Blodek: „V vodnjaku“

Viljem Blodek je deset let mlajši od Smetane (rojen 1834. v Pragi) ter je umrl tudi deset let pred svojim velikim vzornikom (1874). Bil je pianist in flavtist, učenec praškega konservatorija. Po triletnem učiteljevanju v Lubyczu na Poljskem je 1860. leta postal profesor praškega konservatorija. 1867. torej leto dni po »Prodani nevesti« je bila uprizorjena njegova enodejanka »V vodnjaku«, pisana po vzoru Smetanove mojstrovine. Delo se je kmalu zelo priljubilo ter je bilo šestkrat tiskano in uprizorjeno. Še do dandanašnjega je ohranilo svojo svežino in udarnost zaradi zdrave, pristne melodike in učinkovitih, mogočnih zborov. Dejanje je vzeto iz ljudskega življenja ter obravnava čare in vraže v zvezi s kresno nočjo.

Lidunka bi rada ugledala v začaranem vodnjaku svojega bodočega ženina. To tem bolj, ker jo mati sili, da bi vzela starega Janeka, medtem ko jo srce vleče k postavnemu Vojtehu. Zato se že popoldne pred kresno nočjo podviza h stari Veruni po svet.

Oba tekmece jo zasledujeta ter slišita nauke, ki jih ji daje stara vedeževalka. Da bi pomagala usodi, splezata eden za drugim na drevo ob vodnjaku. Pri tem ima stari Janek smolo, da se veja odlomi ter štrbunkne v vodnjak. Tam ga radovedna mladenka uzre. Da pa kljub temu ne more postati njen ženin poskrbijo vaška dekleta, pred katerimi ves premočen in osramočen zleze iz vlažne ječe ter prepušča ljubljeno Lidunko srečnejšemu in mlajšemu tekmeču.

Poleg te opere je zapustil Blodek nedovršeno opero »Zidek« ter mnogo raznovrstnih kompozicij med drugimi koncert za flavto.

Štiri leta pred smrtjo se mu je omračil duh ter je umrl v umobolnici.

Blodek je bil brez dvoma melodičen talent ter bi bil sigurno ustvaril še marsikatero lepo delo, da ga nista prezgodnja bolezen in smrt odtegnili glasbi.

Smiljan Samec:

Gledališki vtisi s Česke

V času pevske turnee zbora JA »Srečka Kosovela« v mesecu septembru in oktobru tega leta na Češkoslovaškem, smo si s tovariši iz našega gledališča (administrativnim direktorjem Jermanom in dirigentom Simonitijem) skušali ogledati gledališko življenje in delo v Pragi ter po ostali državi. Skušali smo tudi navezati stike s češkimi gledališkimi krogi, bodisi zaradi primerjave pogledov, bodisi zavoljo izmenjave domačih del pa tudi pevcev, igralcev, režiserjev in dirigentov.

Predvsem smo mogli ugotoviti, da se je gledališko življenje na Češkem kmalu po osvoboditvi zelo razmahnilo, saj je v času našega obiska samo v Pragi delovalo že okrog dvajset odrov. Slovenci smo poznali češko gledališče že pred vojno. Tisti čas je zavzemalo ne-

dvomno eno prvih mest v Evropi. Ker pa je nemški okupator popolnoma zavrnil kulturno življenje v takozvanem protektoratu, je tudi gledališče v tej dobi lahko samo životarilo. Najpomembnejši in najnaprednejši umetniki so bili odstranjeni s čeških odrov. Ustanovitelja »Osvobojenega gledališča« Vokosvec in Verich sta se umaknila v Ameriko, znanega avantgardističnega režiserja Emila F. Buriana pa so zaprli v koncentracijsko taborišče. Na drugi strani so nekateri drugi, zlasti filmski igralci zaplavali v povsem kolaborantske vode. Vedoč za ta dejstva, nas je tako razgibano gledališko življenje neposredno po končani vojni seveda presenetilo. Lahko pa smo že kmalu ugotovili, da je to intenzivno gledališko udejstvovanje seglo prvi čas bolj v širino kot pa v globino. Že samo bežni pogled po repertoarjih nas ni mogel preveriti o načrtni in smiselni izbiri. Opaziti je sicer bilo poudarek v prvi vrsti na domačih delih, v drugi vrsti pa na ruskih avtorjih, vendar pa so od domačih skoraj izključno prevladovali starejši pisatelji, kakor n. pr. Jirasek, Dvořák in Tyll, ki jih štejemo še v prejšnje stoletje. Tudi uprizorjena dela novejših pisateljev (Olga Scheinpflugova »Guayana«) ne obravnavajo sodobnih vprašanj, zlasti pa se še ne dotikajo preloma, ki se je v zgodovini medtem izvršil, in ki diha, recimo, v naši državi tudi iz vsega našega kulturnega življenja.

Misleč, da bomo, če že ne pri čeških avtorjih, ki obenem s češkim narodom niso tako aktivno kakor naš narod bili vključeni v to gigantsko borbo zoper najbolj mračnijaške sile na svetu, to novo videli vsaj v uprizorjenih delih ruskih pisateljev, smo si ogledali najprej A. S. Serafimovičev »Železni potok«. Na sporedu ga je imelo »Gledališče 5. maja« (bivše nemško gledališče), čigar ravnatelj je Antonin Kurš, ki je živel dalje časa v Rusiji. V umetniškem vodstvu tega gledališča je tudi pri nas dobro znani modernistični skladatelj A. Haba. Uprizoritev dela samega, ki slika borbo in trpljenje partizanskega odreda v času velike ruske revolucije, pa ni naredila na nas pričakovanega vtisa niti po umetniški vrednosti niti po svoji izvedbi. Režiser se je lovil zgolj za zunanji efekti, operiral je ves čas z vrtilnim odrom, vznemirjal občinstvo celo med odmorom, s tem da je priredil po gledaliških hodnikih bučen obhod

prepevajoče partizanske čete, ni pa mogel zakriti s tem preočitne bledote celotne uprizoritve. Tudi igralci so bili razen dveh, treh na povprečni višini.

Predstava Tyllovega »Jana Husa« na Stavovskem divadlu v režiji J. Honzla je bila v tem oziru mnogo boljša. Delo samo ni sicer nič izrednega, prikazuje pa, zlasti v smiselni Honzlovi dramaturški priredbi, dokaj dobro Husovo borbo zoper reakcionarnost in gnilobo takratnih cerkvenih krogov. Hus je sicer svojo premočrtnost in nepodkupljivost poplačal s smrtjo na grmadi, ideja borbe zoper vse lažno pa je šla svojo pot naprej. Mislim, da bi delo, kljub starinskemu, romantičnemu nadihu utegnilo zanimati tudi pri nas. Uprizoritev je pokazala vse odlike češkega gledališča in njegove visoke igralske kulture. Nekatere stvaritve so prerasle okvir običajne predstave.

Po teh dveh uprizoritvah, ki nam nista mogli pokazati kakih novih, naprednejših pogledov, smo bili seveda najbolj radovedni na Gledališče D 46, ki ga vodi E. F. Burian. V tistih dneh je zlasti veliko pozornost vzbujala v Pragi njegova postavitev Shakespearovih tragedij »Romeo in Julija«. Časopisna kritika, razen napredne, sicer o Burianovi koncepciji v splošnem ni pisala naklonjeno, zato pa je vzbudila med občinstvom tem širši odmev. Človek, ki je vaje pojmovanja Shakespearea v zamisli naših režiserjev, in ki je lahko primerjal »Hamleta« s podajanjem angleške igralske družine, se v Burianovi zamisli spočetka res ne znajde. Nikakor ti ne gre v glavo, zakaj vidiš takoj v začetku Romea meditirati na pogradu kot jetnika v koncentracijskem taborišču. Nad njim se dviga stiliziran stražni stolp, dva žarometa pa nemirno tipata skozi mrak po ostalem odru. Romeo govori kakor v sanjah ene izmed svojih črnih jetniških noči, pred njim vstajajo osebe in začetni prizori, on sam pa je vklenjen v obroč svoje lastne nemoči, skratka — Romeo bolnik in jetnik vsega svojega hrepenenja. Šele ko nastopi Julija, stopi Romeo iz svojega sna na oder, kjer zaživi aktivno življenje. Tu se uprizoritev povzpne do režijsko in igralsko čudovitih prizorov. Srečanje Romea in Julije, balkonska scena — prvotni stražni stolp je sedaj balkon — prizori s čisto realistično pobarvanim patrom

Lorenzom in dvoboj lahko prištevam med svoja največja odrska doživetja. Šele na koncu, ko izženo Romea iz Verone, se ta vrne kot ponovni ujetnik svoje nemoči spet na jetniški pograd, kjer konča svojo pot, medtem ko njegov sen, Julija, izdihne v tragični žrtvi neusojene ljubezni. Burian sam pravi: to je sen enega izmed milijonov koncentracijskih jetnikov. Bodi že kakorkoli, ali priznava človek režiserju pravico, da sme poizkušati približati klasična dela našemu času ali ne, moram pripomniti, da v vsej predstavi ni bilo ene besede, ki je ne bi bil zapisal Shakespeare, in da je Shakespearerova osnovna misel v tragediji prišla zelo jasno do izraza. Uprizoritev je zapustila v nas zelo močan vtis. Burian razpolaga z vrsto odličnih igralcev, ima sicer maihen, a tehnično popoln oder — (kdor ni videl Burianovih svetlobnih efektov, si ne more prav predstavljati, koliko lahko doprinese dobra tehnična aparatura k sicer preprosti inscenaciji!) — on sam pa je režiser velikih kvalit.

Drugi dan smo imeli s tovarišem Jermanom in pesnikom dr. Otonom Berkopcem možnost, da smo se pomudili z Burianom v malo daljšem razgovoru. Povabili so ga v imenu ljubljanskega gledališča, da bi prišel o prvi priliki s svojo igralsko družino v Ljubljano, nemara prav s svojim »Romeom«. Burian je povabilo sprejel, in bo do tega gostovanja prišlo verjetno spomladi. Sam se je s svoje strani zanimal predvsem za našo literaturo, ki bi ji rad odprl malo na širše vrata tudi na češke odre. Obenem nas je povabil na premiero Cankarjeve komedije »Za narodov blagor«, ki jo je pripravil eden izmed njegovih mladih režiserjev, Novak. Prosil je tudi, da bi prišel k njemu na gostovanje kateri od naših režiserjev, v prvi vrsti Bojan Stupica. Izjavil je, da bi bil pripravljen uprizoriti vsako naše dobro delo, bodisi dramo ali opero. Poleg svojega gledališča je namreč Burian letos ravnatelj še štirih gledališč, med temi tudi operetnega v Pragi in Janačkove Opere v Brnu. Kakor nam je dejal, se trudi, da bi tudi opereti dal novo osnovo. Škoda, da smo odpotovali iz Prage pred premiero »Kralja potepuhov« (Villon), čigar Burianovo uprizoritev je zlasti »Rude pravo« toplo pozdravilo.

Po »Romeu« nas je seveda vse močno zanimal Cankar, čeprav ga ni režiral Burian sam. Reči pa moram, da nas uprizoritev ni tako zadovoljila. Igralci so bili sicer prav tako odlični in so se povzpeli ponekod do prizorov, ki jih tudi pri naših uprizoritvah Cankarja težko dosežemo, vendar pa režiser ni znal izluščiti iz komedije Cankarjevega duha. Ne da bi imel pravi občutek za razmere in okolje, v katerem je nastalo, je skušal delo postaviti po nekaki Gogoljevski šabloni, začel pa je povrhu zlasti v prvem delu v pretirano grotesko, kar je svojčas Cankar sam najbolj avtentično odklonil. Tudi »Za narodov blagor« je vzbudil med praškim občinstvom široko pozornost.

Razen z Burianom smo navezali osebne stike tudi z vodstvom Narodnega gledališča. Novi upravnik, znani igralec Vaclav Vydra, ki je pred leti gostoval tudi v Ljubljani, nas je sprejel vpricho svojega vodstvenega kolegija, dramaturga dr. Piše, režiserja Honzla in drugih. Razgovorili smo se dodobra. Zanimali smo se za novejšo češko odrsko literaturo, o kateri nam je dr. Piša obljubil, da nas bo stalno obveščal. Prav tako smo jim morali obljubiti mi v imenu našega gledališča, da jim bomo dostavljali na vpogled vsa naša dobra dela. Dramaturg dr. Piša nam je zagotovil, da bo tudi Narodno gledališče še to sezono prvič uprizorilo katero izmed Cankarjevih dram.

Razen z vodstvom Drame, smo govorili tudi z direktorjem Opere, Otakarjem Jeremijašem. V smislu razgovorov o sodelovanju in izmenjavi je že nekaj dni nato nastopil v praškem Narodnem gledališču naš basist Friderik Lupša v Smetanovi »Prodani nevesti«. O njegovem nastopu in uspehu smo v našem Gledališkem listu že pisali, zato naj tega ne ponavljam. V Operi smo poleg »Prodane neveste« slišali še večer skladb Vitezslava Novaka, in sicer v prvem delu serenado v D duru (op. 36.) in kantato »Dolina novega kraljestva« (op. 31.). Pel je tenorist Zdenek Otava, dirigiral pa direktor Jeremijaš. V drugem delu so predvajali Novakovo komično opero v enem dejanju »Vrag na Zvikovu«. Dirigiral je František Škvor, glavne partije pa so peli basist Eduard Haken, sopranistka Maria Podvalova in altistka Maria Vesela. Dejanje je vzeto iz srednje-

vekovnega grajskega življenja in po svoji časovni odmaknjenosti ni moglo vzbuditi zanimanja.

Če omenim, da smo bili gostje tudi zelo dobrega Pionirskega gledališča, v katerem so nam kot Jugoslovanom predvajali nekaj prizorov iz odlično naštudirane pionirske igrice iz dni praške revolucije v letošnjem mesecu maju, sem s tem omenil vse, kolikor smo v tem kratkem času utegnili videti.

Na naši ostali turneji po Češkem in Slovaškem smo se ustavili še v brnskem in bratislavskem gledališču. V Brnu nas je sprejel stari ljubljanski znanec A. Balatka. Od naših ljudi je tamkaj angažiran nekdanji tenorist naše opere Ivelja. Oglledali smo si premiero Smetanove opere »Tajnosti«, ki jo je dirigiral Balatka, zrežiral pa Saša Machov. Predstava je bila zelo skrbno naštudirana, zlasti v režijskem oziru, v skupni igri, razporeditvi zbera in solistov, tako da bi lahko služila za vzor marsikateremu večjemu gledališču.

V Bratislavi smo videli Puccinijevo »Butterfly«, v kateri je kot Pinkerton nastopil Hrvat Remec, v partiji konzula pa Slovenec Hvastja. Tudi ravnatelj Opere je Jugoslovan, Krešimir Baranovič. Uprizoritev »Butterfly« je bila solidna in na lepi višini.

Če naj nekako zberem svoje vtise, ki sem jih o češkem gledališču dobil, je treba ugotoviti, da češko gledališče v prvih začetkih sicer veliko dela, da pa hodi v glavnem po starih tirih. Kolikor se tiče tipanja in neorientiranosti v izbiri repertoarja, se bodo odgovorni gledališki faktorji gotovo kmalu znašli, saj smo iz razgovorov z njimi lahko spoznali obilo dobre volje, da bi uravnali repertoar po sodobnih narodovih potrebah. Iz tega okvira izstopa vsekakor E. F. Burian, umetnik, od katerega smemo pričakovati, da bo s svojim hotenjem in iskanjem utrl evropskemu gledališču novih poti.



● IZ GLEDALIŠKE PIŠARNE

PRIHODNJI SPORED

Naša Opera pripravlja Verdijevo »Traviato« z Vidalijevo in Čudnom v glavnih partijah. Predstava bo izven abonmaja. Delo režira Emil Frelih, dirigiral pa bo Rado Simoniti.

*

Kot prihodnja abonentska premiera bo v kratkem prišel na vrsto baletni večer Dvořakovih »Slovanskih plesov«. Nastopil bo v njih ves naš baletni zbor s svojimi solisti. Koreograf: inž. P. Golovin, dirigent: Samo Hubad.

OSTALI OPERNI REPERTOAR V TEKOČI SEZONI

V letošnji sezoni bo prišlo še na vrsto eno izmed slovenskih del: Marijan Kozina »Ekvinokcij«, Mirko Polič »Mati Jugovičev« ali Danilo Švara »Veronika Deseniška«. Razen tega še: Offenbach »Hoffmanove pripovedke«, Rossini »Seviljski brivec«, Mussorgski »Soročinski sejem«, Smareglia »Istrska svatba« in bodisi Čajkovskega »Čarodejka« ali Džerdžinskega »Tihi Don«.

Izven abonmaja bo razen »Traviate« še Verdijev »Rigoletto«.

★

ZAČETEK SEZONE V MOSKOVSKI VELIKI OPERI

V moskovski Veliki Operi so otvorili sezono z Borodinovim »Knezom Igorjem«. Nadaljnje premiere so bile Bizetova »Carmen«, baleta Sergija Prokofjeva: »Pepelčica« ter »Romeo in Julija«.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Slov. nar. gledališča. Predstavniki: Pavel Golija.
Ureja uredniški odbor, — Tiskarna Makso Hrovatin, vsi v Ljubljani.